

фінансування на прикладні розробки на умовах державного замовлення, конкурсного відбору виконавців, та обов'язковості подальшого впровадження цих розробок; підготовка за державним замовленням менеджерів із комерціалізації наукових розробок;

– запровадження економічних механізмів стимулювання інноваційної діяльності суб'єктів і впровадження інновацій у виробництво. Серед них: зменшення оподатковуваного прибутку на розмір витрат на НДДКР; запровадження плаваючих ставок податку на прибуток залежно від розміру витрат суб'єктів на власні НДДКР, придбання нових технологій та обладнання, відносно обсягів реалізованої продукції, або залежно від частки інноваційної продукції у загальному обсязі; звільнення підприємств від сплати ПДВ за продуктами, які є об'єктами інтелектуальної власності; звільнення від митних платежів імпорту обладнання та матеріалів, що використовуються у проведенні НДДКР; надання підприємствам державних безвідсоткових позик на придбання і освоєння сертифікованих інноваційних продуктів, безкоштовних ліцензій на промислове освоєння інтелектуальної власності, що належить державі та створеної за рахунок її коштів; застосування податкових стимулів до суб'єктів виробництва, що здійснюють підготовку кадрів для своєї дослідницької діяльності за власний рахунок;

– створення умов для інтеграції державних наукових установ чи їх окремих підрозділів із виробничими структурами, об'єднаних спільним ринком, з подальшим утворенням науково-виробничих комплексів і застосуванням державного замовлення на їхню продукцію. Це дозволить зменшити гостроту проблеми охорони та передачі інтелектуальної власності, сертифікації інноваційної продукції, підвищити ефективність використання результатів НДДКР та наблизити дослідницьку діяльність до конкретних запитів ринку.

Прискорення інноваційних процесів вимагає ефективнішого використання світового інформаційного простору. Мають бути створені та задіяні високоефективні системи телекомунікацій, розроблені та впроваджені нові, більш швидкі, методи передання та опрацювання інформації, автоматизовано її пошук, збирання, нагромадження і зберігання за єдиною системою обліку електронних інформаційних ресурсів. Включення України до глобального інноваційного процесу може відбуватись у двох напрямках: з одного боку, залученням прямих іноземних інвестицій разом з новими технологіями і ноу-хау, з іншого – інвестуванням власних технологій і ноу-хау у господарські структури світу. Це сприятиме інтеграції України у світову економіку як рівноправного партнера для розвинених країн, а не сировинного додатку, підвищенню ролі ендегенних факторів інноваційного розвитку, формуванню базових технологічних інновацій як переважного типу, збільшенню масштабів розробок і впровадження власних технологій, а також їхнього трансферу на ліцензійних умовах, розвитку внутрішнього ринку наукомісткої продукції та збільшенню її експорту.

Волошин А.В.

Національний університет “Києво – Могилянська Академія”
Студент ФЕН МП-2 “Інноваційна стратегія”

КЛАСТЕРИ ЯК ВИД РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ РЕАНІМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

На сучасному етапі економіка України знаходиться в такому стані, коли на неї значного впливу завдають зовнішні екстерналиї, які виходять за рамки вирішення економічними інструментами. Тому зараз, як ніколи, є актуальним пошук інноваційних “рецептів” вирішення тої кризової ситуації, яка існує в Україні.

Згідно даних Світового банку, додатне зростання ВВП (+1%) в Україні можливе лише при вирішенні фактично поточних питань (реформування податкової системи, посилення держбюджету), але ніяк не задає вектору для зростання в найближчі десятиліття. Одним із

варіантів вирішення існуючих проблем в економіці України автор вбачає у старті процесу підтримки кластерів в Україні.

Якщо розглядати світовий досвід (США, Нідерланди, Словенія), то це вже є пройденим етапом для більшості країн, де успішно існують і працюють кластери у будь – яких сферах промисловості. В Україні, поки що, цей етап лише починає розвиватися – в міру того, що Україна досить нетривалий період функціонує в умовах ринкової економіки. [2]

Засновником теорії кластерів вважається професор Гарвардського університету М. Портер. Він зазначав, що конкурентноспроможність країни залежить не від успіху окремих фірм, а від їх специфічних об'єднань – кластерів. Перш за все варто визначити категорію кластера як суб'єкта економічної діяльності.

Кластер – географічно концентрація взаємопов'язаних бізнесів, виробників, певних соціальних інститутів (коледжі, університети), які діють в певній галузі.

На національному рівні дана теорія виділяє так званий “діамант Портера”, згідно якого виділяють наступні групи детермінантів розвитку кластерів – факторні умови (людські/природні ресурси), умови внутрішнього попиту, суміжні і обслуговуючі галузі кластерів (постачальники сировини, обладнання технологій), стратегія і внутрішня структура фірм та внутрішньогалузева конкуренція. Також згідно статистичного аналізу (100 різних галузей в 10 різних країнах) М. Портер визначив, що кластери фактично стають для країн точками росту, формуючи міжнародну конкурентноспроможність країни результатами своєї діяльності. [2]

До переваг діяльності кластерів можна віднести наступні фактори:

- 1) синергетичний ефект – спільне об'єднання суб'єктів, які діють в одній галузі, може мінімізувати фінансові, часові, людські витрати на розробку/ впровадження певного продукту або послуги;
- 2) вертикальна та горизонтальна кооперація – в рамках кластеру можуть взаємодіяти як суб'єкти одного рівня діяльності (виробник - виробник), так і представники різних рівнів (конструкторське бюро – інститут – виробник);
- 3) є “містком” (“missing middle”) між глобальною економікою та індивідуальними фірмами – певні зовнішні виклики/ загрози фірми, які діють в кластерах можуть перенести/прийняти значно легше і з меншими витратами, ніж якщо діятимуть одноосібно;
- 4) фірми, які працюють в кластерах продукують інноваційні продукти більш активніше ніж, які працюють самостійно (дослідження Баптіста і Свонна). [1]

На сьогодні 26 країн ЄС мають власну кластерну політику, яка створює умови для діяльності кластерів. Так директор ClusterNavigators Іфор Ффоукс – Вільямсон зазначив, що конкурентоздатність країни визначається фактично експортними можливостями кластерів, які діють в країні. Головними складовими для успішної діяльності кластерів повинні бути бізнес, державні інституції та освіта і наука. В той же час лідером цієї співпраці повинен бути бізнес, а держава надає підтримку в рамках правового законодавства. [1], [3]

На сучасному етапі в Україні склалися вихідні умови для того, аби держава почала процес допомоги – великі зовнішні загрози (військовий конфлікт), хронічні проблеми економіки країни.

Одним із можливих пілотних кластерів може бути створення кластеру на базі кластеру КПІ. Якщо проаналізувати згідно “діаманту Портера” можна визначити наступні конкурентні переваги:

- 1) КПІ як навчальний заклад є лідером у сфері навчання ІТ-спеціалістів в Україні;
- 2) місцезнаходження у столиці – в Києві перетинаються значні економічні/людські потоки, які можуть профінансувати/ бути задіяні в даному проекті;
- 3) значний як внутрішній так і зовнішній попит на ІТ-продукцію на світовому ринку – українські спеціалісти є досить конкурентноспроможними по рівню оплати праці в порівнянні зі спеціалістами з інших країн.

Його розширення/ розбудова можлива при залученні фінансування як з боку держави, так і з боку приватних інвесторів/ венчурних фондів/ ТНК. Також можливе залучення спеціалістів з галузей, які суміжно працюють з ІТ-сектором.

Джерела:

1. Audretsch, David and Maryann Feldman. 2004. "Knowledge Spillovers and the Geography of Innovation." In J. Vernon Henderson and Jacques-Francois Thisse, eds., Handbook of Regional and Urban Economics, vol. 4. Amsterdam: Elsevier.
2. Портер М. Международная конкуренция. - М., Международные отношения, 1993.
3. <http://innovations.com.ua/ua/interview/op-manage/19480/for-fouks-vilyams-rozvitok-klasteriv-mozhe-stati-klyuchovim-elementom-u-pobudovi-novoji-ukrajinskoji-ekonomiki>

Герасимчук Н. В.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
студентка 2-го року навчання магістерської програми
«Економічна теорія»

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ОСВІТУ В УКРАЇНІ

У сьогоденному соціально-економічному середовищі інновації визнано ключовим рушієм економічного зростання. Країни, котрі наразі входять до переліку найбільш успішних та заможних у світі, позиціонують себе орієнтованими на реалізацію інноваційно-технологічного типу розвитку. Натомість, не може викликати сумнівів той факт, що необхідною передумовою та визначальним чинником ефективного впровадження інновацій у будь-яку сферу суспільного буття є наявність у країні ґрунтового освітнього та наукового потенціалу. Відтак, знання в сучасному світі є ключовим нематеріальним активом, здатним вплинути на підвищення конкурентоспроможності держав, а інститут освіти – основний канал передачі знань – системою, котрій належить засаднича роль у забезпеченні зростання національних економік.

Очевидністю стає той факт, що для того, аби освіта була спроможною створювати підвалини для інноваційного розвитку та відповідати на його запити та виклики, вона сама повинна переслідувати мету свого постійного вдосконалення. Саме тому кожній державі, націленій на економічне зростання, в основу котрого покладено інноваційну модель розвитку, важливо безперервно та послідовно впроваджувати інновації безпосередньо у освітню систему.

На думку Сірого Є. В., в основу інноваційного розвитку освіти повинні бути закладені шість основоположних принципів: принцип проектування інноваційного розвитку, принцип випереджаючого розвитку освіти, принцип стратегічного інвестування, принцип відвертості освіти і суспільної участі, принцип інноваційності освітнього середовища, принцип безперервності освіти [2]. Проте Україна, незважаючи на володіння унікальним освітнім та науковим потенціалом, наявність талановитих вчених та дослідників, а також у минулому потужних освітніх та науково-дослідних інститутів, демонструє нездатність поставити систему освіти та, як наслідок, інші сфери економіки на рейки інноваційного розвитку. Жоден із зазначених принципів інноваційного розвитку освіти наразі не реалізується повною мірою в Україні.

Насамперед в Україні існують проблеми із слідуванням принципу проектування інноваційного розвитку, відповідно до котрого країна має постійно розробляти та реалізовувати проекти, спрямовані на майбутній довготривалий інноваційний розвиток освіти. Варто відзначити, що на сьогодні існує досить об'ємна база законодавчих та нормативних документів, котрі регламентують здійснення інноваційної діяльності у освіті в Україні. Зокрема, у Положенні Міністерства освіти і науки «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності», котре було зареєстровано ще у 2000-му р. та